Lieta Nr.A42451406
AA43-1350-08/2

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2008.gada 19.novembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja U.Mihailova,
tiesneši V.Endzelis un S.Kanenberga,

piedaloties pieteicējam *S.D.* un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Ieslodzījumu vietu pārvaldes pārstāvim Aleksejam Zubrickim,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *S.D.* pieteikumu par Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2006.gada 21.aprīļa lēmuma Nr.1/10-D/1478/1609 atzīšanu par spēkā neesošu, Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2007.gada 9.jūlija lēmuma Nr.1/5-D/2900 atcelšanu daļā un atlīdzības piedziņu 11000 latu apmērā, sakarā ar Ieslodzījuma vietu pārvaldes apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2007.gada 6.novembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2005.gada 26.oktobrī *S.D.* vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu, kurā norādīja, ka Ieslodzījumu vietu pārvalde (turpmāk arī – atbildētājs) ar savu nelikumīgo lēmumu pārvedusi pieteicēju no Pārlielupes cietuma uz Daugavpils slēgto cietumu, kas nav paredzēts notiesātajiem ar vidējo soda izciešanas režīma pakāpi, kuru pieteicējs saņēmis 2001.gada 27.martā. Pieteicējs pieteikumā norādīja turpmāk minēto.

[1.1] Pieteicējs, 2005.gada 27.septembrī saņemot no atbildētāja paziņojumu par pieteicēja pārvešanu uz Daugavpils cietumu, 2005.gada 27.septembrī nosūtīja atbildētājam iesniegumu, lūdzot nesūtīt viņu uz augstāk minēto cietumu sakarā ar pieteicēja statusu, taču pieteicējam atteikts.

[1.2] 2005.gada 18.oktobrī pieteicēju no Centrālcietuma slimnīcas, kur pieteicējs ārstējās, etapēja uz Daugavpils cietumu un ievietoja 208.kamerā, kur uzturas ieslodzītie ar zemāku soda izciešanas režīmu. Ar šādu atbildētāja lēmumu tika pārkāptas ar Latvijas Sodu izpildes kodeksa (turpmāk arī – Sodu kodekss) $50.^4$pantu pieteicējam noteiktās tiesības. Par šo lēmumu un rīcību pieteicējs 2005.gada 17.oktobrī vērsās ar sūdzību Ģenerālprokuratūrā.

[1.3] Pieteicējs, vēršoties tiesā, lūdza tiesai arī atlīdzināt zaudējumus Ls 1500 apmērā par viņam nodarīto morālo kaitējumu un fiziskām ciešanām, kā arī par to, ka viņam tika pasliktināts soda izpildes režīms.

[2] Pieteicēja pieteikumu ar Administratīvās rajona tiesas 2006.gada 23.janvāra lēmumu atteikts pieņemt, jo pieteicējs nebija ievērojis šai lietu kategorijai likumā noteikto lietas ārpustiesas izskatīšanas kārtību. Ar Administratīvās apgabaltiesas 2006.gada 8.marta lēmumu Administratīvās rajona tiesas 2006.gada 23.janvāra lēmums atstāts negrozīts.

2006.gada 30.martā pieteicējs atkārtoti vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu, kuru ar Administratīvās rajona tiesas 2006.gada 25.aprīļa lēmumu atteikts pieņemt, jo pieteicējs nebija ievērojis šai lietu kategorijai likumā noteikto lietas ārpustiesas izskatīšanas kārtību.

Pieteicējs atbilstoši Administratīvās apgabaltiesas norādēm 2006.gada 31.martā ar iesniegumu vērsās pie Ieslodzījuma vietu pārvaldes ģenerālinspektora ar lūgumu atcelt nelikumīgo atbildētāja lēmumu, ar kuru pieteicējs pārvests uz zemāku soda izpildes režīmu, kā arī atlīdzināt kaitējumu 500 latu apmērā.

Uz pieteicēja 2006.gada 31.marta iesniegumu atbildētājs 2006.gada 21.aprīlī sniedza atbildi Nr.1/10-D/1478/1609 (turpmāk – Lēmums), kur norādīts, ka Jēkabpils cietumā pieteicējam režīma uzturēšanās prasības un ieslodzīto uzraudzība tiek nodrošināta atbilstoši Sodu kodeksa noteiktajai kārtībai, līdz ar to pieteicēja pretenzijas nav pamatotas.

[3] 2006.gada 15.maijā pieteicējs atkārtoti vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu, kas ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2006.gada 27.jūlija lēmumu pieņemts un ir ierosināta administratīvā lieta.

[4] Atbildētājs 2006.gada 16.jūnijā Administratīvajā rajona tiesā saņemtajos rakstveida paskaidrojumos pieteicēja pieteikumu neatzina un paskaidroja turpmāk minēto.

[4.1] Pārlielupes cietuma administratīvā komisija, lemjot par soda izpildes režīma mīkstināšanu vai pastiprināšanu, ņēma vērā notiesātā uzvedību brīvības atņemšanas iestādē. Pieteicējs ir pieļāvis 19 soda režīma pārkāpumus un tiek raksturots negatīvi, un sastāv kontrolē kā notiesātais ar noslieci uz bēgšanu un uzbrukumu. Pārlielupes cietuma administratīvā komisija 2005.gada 27.jūlijā pieteicēju pārvietoja no slēgtā cietuma soda izciešanas režīma vidējās uz zemāko pakāpi un, ievērojot Sodu kodeksa 50.^{11}panta ceturtajā daļā noteikto, turpmākai soda izciešanai tika nosūtīts uz Daugavpils cietumu.

[4.2] Pieteicējs šo lēmumu pārsūdzēja, un Jelgavas tiesa 2005.gada 2.septembrī šo lēmumu atcēla. Daugavpils cietums par Jelgavas tiesā pieņemto lēmumu 2005.gada 20.septembrī informēja atbildētāju un 2005.gada

26.septembrī tika izdots jauns norīkojums pieteicēja nosūtīšanai uz Jēkabpils cietumu soda izciešanai slēgta tipa cietuma vidējā režīma pakāpē.

[4.3] Pieteicējs no 2005.gada 18.oktobra atradās Daugavpils cietumā.

[4.4] Ieslodzījuma vietu pārvaldes ģenerālinspektora birojs tika likvidēts 2004.gadā ar grozījumiem Ieslodzījuma vietu pārvaldes likumā, ar kuriem tika izslēgts likuma 5.pants „Pārvaldes darbības pārraudzība". Atbildētājs atsaucas uz Ministru kabineta 2005.gada 1.novembra noteikumu Nr.827 „Ieslodzījuma vietu pārvaldes nolikums" 13. un 14.punktu, norādot, ka pieteicēja 2006.gada 31.marta iesniegums izskatīts atbildētāja 2006.gada 21.aprīļa atbildē.

[4.5] Atkārtoti veicot pārbaudi, tika konstatēts, ka pieteicēja pretenzijas pret cietuma administrāciju ir nepamatotas, tāpēc Lēmums nav atceļams, bet pieteicējam nav nodarītas ne morālas, ne fiziskas ciešanas, jo ieslodzīto uzraudzība cietumos tiek nodrošināta atbilstoši Sodu kodeksā noteiktajai kārtībai.

[5] 2006.gada 23.augustā Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicēja pieteikuma papildinājums, kurā viņš norāda, ka Pārlielupes cietuma administratīvā komisija nepamatoti grozīja pieteicēja statusu uz sliktāku. Pieteicējs šo lēmumu pārsūdzēja Jelgavas tiesā, kura ar 2005.gada 2.septembra lēmumu Pārlielupes cietuma administratīvās komisijas lēmumu atcēla. Dienā, kad šis lēmums stājās spēkā, t.i., 2005.gada 12.septembrī, pieteicējs tika pārvietots uz Centrālcietuma slimnīcu, kur pieteicējs uzzinājis, ka atbildētājs norīkojis etapēt pieteicēju uz Daugavpils cietumu. Pieteicējs ar iesniegumu informēja atbildētāju, ka Jelgavas tiesa ir atcēlusi lēmumu, taču pieteicējs tika etapēts uz Daugavpils cietumu. Pieteicējs norāda, ka Pārlielupes cietums Jelgavas tiesas 2005.gada 2.septembra lēmumu saņēmis jau tiesas dienā un tāpēc atbildētājs to nevarēja nezināt jau sākotnēji.

[6] 2007.gada 10.jūlijā Administratīvajā rajona tiesā saņemti pieteikuma papildinājumi, kuros pieteicējs lūdzis atlīdzināt kaitējumu šādos apmēros:

[6.1] par to, ka atbildētājs nav sniedzis atbildi uz pieteicēja 2006.gada 31.marta iesniegumu – Ls 3000 apmērā;

[6.2] par to, ka atbildētājs pārvedis pieteicēju turpmākai soda izciešanai uz Daugavpils cietumu – Ls 5000 apmērā;

[6.3] par to, ka atbildētājs ar 2005.gada 13.oktobra lēmumu noraidīja pieteicēja lūgumu par viņa nepārvešanu uz Daugavpils cietumu – Ls 3000 apmērā.

Ņemot vērā to, ka pieteicēja mērķis, iesniedzot tiesā pieteikuma papildinājumu, ir saņemt atlīdzību par morālo kaitējumu, proti, labvēlīga akta izdošana, ko nevar panākt ar nelabvēlīga administratīvā akta atcelšanu, ievērojot privātpersonas tiesību ievērošanas principu, pēc tiesas iniciatīvas

precizējams prasījums, atzīstot, ka pieteicējs tiesai lūdzis izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru tiktu noteikts morālā kaitējuma atlīdzinājums. Līdz ar to papildinājumos minētie prasījumi vērtējami kā prasījums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

[7] Ar Administratīvās rajona tiesas 2007.gada 14.augusta lēmumu pieteicēja pieteikuma papildinājumi pieņemti par Ieslodzījumu vietu pārvaldes 2007.gada 9.jūlija lēmuma Nr.1/5-D/2900 atcelšanu, ar kuru tika noraidīts pieteicēja iesniegums par šo morālo kaitējumu atlīdzinājumu.

[8] Ar Administratīvās rajona tiesas 2007.gada 6.novembra spriedumu nolēmts daļēji apmierināt *S.D.* pieteikumu, atzīts par spēkā neesošu Ieslodzījumu vietu pārvaldes 2006.gada 21.aprīļa lēmumu Nr.1/10-D/1478/1609, uzlikts par pienākumu Ieslodzījuma vietu pārvaldei viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas izdot administratīvo aktu, nolemjot izmaksāt *S.D.* morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 100 apmērā, noraidīts *S.D.* pieteikums daļā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu par morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 7900 apmērā, un izbeigta tiesvedību lietā pēc *S.D.* pieteikuma daļā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu daļā par morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 3000 apmērā, sakarā ar to, ka lieta nav izskatāma administratīvā procesa kārtībā. Tiesas spriedums citstarp pamatots ar turpmāk minētajiem motīviem.

[8.1] Sodu kodeksa 50.^{10}pants reglamentē brīvības atņemšanas iestāžu administratīvās komisijas uzdevumus. Panta otrā daļa noteic, ka administratīvā komisija šajā kodeksā noteiktajā kārtībā pieņem lēmumus par soda izpildes režīma mīkstināšanu vai pastiprināšanu notiesātajiem viena konkrēta veida cietumā vai viņu pārvietošanu uz cita veida brīvības atņemšanas iestādi, iesniedz tiesai priekšlikumus par notiesāto nosacītu atbrīvošanu pirms termiņa un arī par papildsoda – policijas kontroles – termiņa samazināšanu vai atbrīvošanu no tā. Administratīvā komisija pieņem lēmumus saskaņā ar 50.^{11}pantu. Atbilstoši šī panta ceturtajai daļai (likuma redakcijā, kas bija spēkā uz 2005.gada 27.jūliju, kad tika pieņemts administratīvās komisijas lēmums), administratīvās komisijas lēmums stājas spēkā nekavējoties.

Vienīgi uz spēkā esoša administratīvās komisijas lēmuma pamata var tikt mīkstināts vai pastiprināts soda izpildes režīms.

[8.2] Saskaņā ar Sodu kodeksa 50.^{13}panta pirmo daļu notiesātais var iesniegt sūdzību, bet prokurors – protestu par brīvības atņemšanas iestādes administratīvās komisijas lēmumu 10 dienu laikā no tā pieņemšanas dienas. Par to, ka šāda sūdzība tika iesniegta, strīds lietā nepastāv. Atbilstoši panta otrajai daļai sūdzības vai protestus par brīvības atņemšanas iestādes administratīvās komisijas lēmumiem izskata tā rajona (pilsētas) tiesa, kuras darbības teritorijā atrodas brīvības atņemšanas iestāde, Kriminālprocesa

likumā noteiktajā kārtībā. Konkrētajā gadījumā sūdzību izskatījusi Jelgavas tiesa, kura 2005.gada 2.septembrī ir atcēlusi administratīvās komisijas lēmumu. Kā to norādījis pieteicējs, šis lēmums stājies spēkā 12.septembrī. Ievērojot to, ka atbildētājs nav norādījis uz pretējo, tiesa secina, ka arī par šo faktu lietā strīds nepastāv.

Tas nozīmē, ka līdz ar Jelgavas tiesas lēmuma spēkā stāšanos nepastāvēja tiesisks pamats pastiprināt pieteicēja soda izciešanas režīmu. Taču, neskatoties uz to, pieteicējs no 2005.gada 18.oktobra līdz 2005.gada 4.novembrim ir atradies Daugavpils cietumā bez jebkāda tiesiska pamata. Tiesai neskaidra šķiet situācija, ka par Jelgavas tiesas lēmumu atbildētāju 2005.gada 20.oktobrī informējis Daugavpils cietums, kā tas izriet no atbildētāja paskaidrojumiem tiesai, kaut gan vajadzētu būt pretēji. Turklāt šī informācija nonākusi līdz cietumam un atbildētājam vairāk kā mēnesi vēlāk pēc Jelgavas tiesas lēmuma spēkā stāšanās. Šāda situācija nav pieļaujama, tā neatbilst labas pārvaldības principam, turklāt tā var ierobežot citu personu tiesības, kā tas noticis šajā gadījumā.

[8.3] Ievērojot minēto, atbildētāja faktiskā rīcība, nosūtot pieteicēju uz Daugavpils cietumu soda izciešanai slēgta tipa cietuma zemākajā režīma pakāpē, ir bijusi prettiesiska, jo tai nav bijis nekāds tiesisks pamatojums.

[8.4] Pieteicējs pieteikuma prasījuma ietvaros ir lūdzis tiesu arī atlīdzināt morālo kaitējumu par prettiesisko faktisko rīcību, nosūtot pieteicēju uz Daugavpils cietumu soda izciešanai slēgta tipa cietuma zemākajā režīma pakāpē.

Pieteicējs šādu prasījumu ir izteicis gan pieteikumā, lūdzot piedzīt atlīdzinājumu Ls 1500 apmērā, par ko pieņemts pieteikums ar Administratīvās rajona tiesas 2006.gada 27.jūlija lēmumu, gan arī pieteikuma papildinājumos, lūdzot piedzīt atlīdzinājumu jau Ls 5000 apmērā, kuri pieņemti ar Administratīvās rajona tiesas 2007.gada 14.augusta lēmumu.

Ievērojot to, ka abas summas prasītas par vienu un to pašu faktisko rīcību, tiesa secina, ka pieteicējs, iesniedzot pieteikuma papildinājumus, šajā daļā ir precizējis prasījuma summu un lūdz tiesu no atbildētāja piedzīt morālo kaitējumu Ls 5000 apmērā. Līdz ar to ir jāizskata šī prasījuma pamatotība.

[8.5] Pieteicējs turklāt šo summu ir lūdzis arī pašam atbildētājam, par ko atbildētājs 2007.gada 9.jūlijā ir pieņēmis lēmumu Nr.1/5-D/2900. Līdz ar to, pārbaudot pieteicēja prasījuma pamatotību, tiek vērtēts, vai atbildētājs pamatoti atteicis piešķirt pieteicējam šādu atlīdzību.

[8.6] Atbildētājs ar 2007.gada 9.jūlija lēmumu Nr.1/5-D/2900 ir atteicis pieteicējam atlīdzības izmaksu, jo uzskatījis, ka nekāds morālais kaitējums vai fiziskas ciešanas pieteicējam nav nodarītas, jo atbildētāja rīcība vienmēr ir bijusi tiesiska un pamatota.

[8.7] Ievērojot to, ka atbildētāja faktiskā rīcība, nosūtot pieteicēju uz Daugavpils cietumu soda izciešanai slēgta tipa cietuma zemākajā režīma pakāpē, ir bijusi prettiesiska, atzīstams, ka pastāv tiesiskais pamats morālā

kaitējuma atlīdzinājumam, tādējādi atliek novērtēt, kādu morālo kaitējumu pieteicējam varēja radīt prettiesiskā faktiskā rīcība un kāds atlīdzinājums būtu pietiekošs, lai pieteicējs saņemtu morālu gandarījumu par sev nodarīto tiesību aizskārumu.

[8.8] Novērtējot pieteicēja pieteikumu par morālā kaitējuma Ls 5000 apmērā atlīdzināšanu, tiesa atzīst, ka pieteicēja pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu ir apmierināms daļēji un pieteicējam nodarītais morālais kaitējums ir novērtējams Ls 100 apmērā. Minētā summa ir samērīga gan attiecībā pret atbildētāju, kas liks pārvērtēt savas pieļautās kļūdas, gan attiecībā pret pieteicēju, kuram šai summai būtu jāsniedz morāls gandarījums, ņemot vērā to, ka pieteicējam nav nekādu ienākumu.

[8.9] Pieteicējs ar atsevišķu prasījumu ir lūdzis tiesu piedzīt no atbildētāja morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 3000 apmērā par to, ka atbildētājs ar 2005.gada 13.oktobra lēmumu noraidīja pieteicēja lūgumu par viņa nepārvešanu uz Daugavpils cietumu.

[8.10] Pieteicēja lūguma nepārvest viņu uz Daugavpils cietumu noraidīšana un faktiskās rīcības realizēšana, pārvedot pieteicēju uz Daugavpils cietumu, ir viena un tā pati faktiskā rīcība, šie apstākļi nav nekādi nošķirami un līdz ar to vērtējami kopumā kā vienota faktiskā rīcība. Līdz ar to, arī morālā kaitējuma atlīdzinājums var būt tikai viens. Tādējādi tiesa uzskata, ka šajā daļā pieteicēja pieteikums ir noraidāms, jo tiesiskais pamats morālā kaitējuma atlīdzinājumam ir viens un tas pats.

[8.11] Pieteicējs ir lūdzis tiesu arī atlīdzināt morālo kaitējumu Ls 3000 apmērā par to, ka atbildētājs nav sniedzis atbildi uz pieteicēja 2006.gada 31.marta iesniegumu. Šis prasījums nav izskatāms administratīvā procesa kārtībā, jo izskatīšanai administratīvā procesa kārtībā nav pakļauts prasījums par morālā kaitējuma atlīdzinājumu, jo atbilstoši APL 92.pantam atlīdzinājumu var prasīt par kaitējumu, kas privātpersonai nodarīts ar iestādes administratīvo aktu vai faktisko rīcību. Ievērojot minēto, tiesvedība šajā pieteikuma daļā ir izbeidzama, pamatojoties uz APL 282.panta 1.punktu.

[9] Par Administratīvās rajona tiesas 2007.gada 6.novembra spriedumu Ieslodzījumu vietu pārvalde iesniedza apelācijas sūdzību. Spriedumu uzskata par nepamatotu un atceļamu daļā par pienākuma uzlikšanu Ieslodzījuma vietu pārvaldei izdot administratīvo aktu, nolemjot ne vēlāk kā viena mēneša laikā kopš lēmuma pieņemšanas izmaksāt *S.D.* morālā kaitējuma atlīdzinājumu 100 latu apmērā un pārsūdz spriedumu šajā daļā pilnā apmērā tālāk norādīto iemeslu dēļ.

[9.1] Sprieduma 15.punktā nav pareizs un pamatots tiesas secinājums, ka, neskatoties uz Jelgavas tiesas 2005.gada 2.septembra lēmumu par Pārlielupes cietuma administratīvās komisijas lēmuma atcelšanu, pieteicējs ir atradies Daugavpils cietumā bez jebkāda tiesiska pamata.

2005.gada 10.augustā *S.D.* griezās pie Pārlielupes cietuma priekšnieka ar lūgumu pārvest viņu uz citu ieslodzījuma vietu. Pārlielupes cietuma priekšnieks, izvērtējot materiālus par *S.D.*, 2005.gada 16.augusta slēdzienā ierosināja *S.D.* pārvietot uz citu cietumu. 2005.gada 6.septembrī Ieslodzījumu vietu pārvalde, izvērtējot Pārlielupes cietuma priekšnieka slēdzienu, izdeva norīkojumu Nr.1/4–3176 par *S.D.* pārvietošanu uz Daugavpils cietumu.

Apstāklis, ka notiesāto norīko pārvietot uz citu ieslodzījuma vietu, neliecina par to, ka viņam tiek pastiprināts soda izciešanas režīms vai netiek pildīts tiesas lēmums. Latvijā visos slēgtajos cietumos ir paredzēts sodu izciest trijās soda izciešanas režīma pakāpēs.

[9.2] Nav pamatots tiesas secinājums, ka *S.D.* atrodoties Daugavpils cietumā netika nodrošinātas tiesības, kuras paredz Sodu kodekss notiesātajiem, kuri sodu izcieš slēgtā cietumā soda izciešanas režīma vidējā pakāpē (sprieduma 16.punkts). Daugavpils cietuma administrācija, pieņemot notiesāto *S.D.*, nodrošināja soda izciešanas režīma pakāpi atbilstoši *S.D.* noteiktajai slēgtā cietuma soda izciešanas režīma vidējai pakāpei. Ieslodzījuma vietu pārvalde, pieņemot lēmumu pārvietot notiesātos uz citu ieslodzījuma vietu, nenosaka soda izciešanas režīma pakāpi.

[9.3] Nav saprotams, kāpēc tiesai šķita neskaidra situācija, ka par Jelgavas tiesas lēmumu Ieslodzījuma vietu pārvaldi 2005.gada 20.oktobrī informēja Daugavpils cietums, norādot, ka vajadzētu būt pretēji. Tiesu lēmumus, ar kuriem tiek atcelti ieslodzījuma vietu administratīvo komisiju lēmumi, izpilda tā ieslodzījuma vieta, kurā atrodas notiesātais. Šajā gadījumā Jelgavas tiesas 2005.gada 2.septembra lēmums attiecībā uz *S.D.* tika izpildīts. Minēto apliecina 2005.gada 29.septembra Centrālcietuma administratīvās komisijas sēdes protokols, kurā fiksēts, ka administratīvā komisija atteikusi *S.D.* lūgumam – pārvietot no slēgtā cietuma soda izciešanas režīma vidējās pakāpes uz augstāko pakāpi.

[9.4] Ieslodzījuma vietu pārvaldes rīcībā nenonāk neviens tiesas lēmums, kas saistīts ar ieslodzījuma vietu administratīvo komisiju lēmumu atcelšanu; šādi lēmumi glabājas katra notiesātā personas lietā. Bez tam gadījumos, kad ir objektīvs pamats, ieslodzījuma vieta raksta Ieslodzījuma vietu pārvaldei pieprasījumu par nepieciešamību pārvest konkrētu notiesāto no vienas ieslodzījuma vietas uz citu.

No minētā izriet, ka, izskatot lietu rakstveida procesā, tiesa nav noskaidrojusi patiesos lietas apstākļus objektīvās izmeklēšanas principa ietvaros saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 107.panta ceturto daļu.

[9.5] Tiesa nav pamatoti sprieduma motīvu daļā atzinusi par prettiesisku Ieslodzījuma vietu pārvaldes faktisko rīcību, nosūtot pieteicēju uz Daugavpils cietumu soda izciešanai slēgtā cietuma režīma zemākajā pakāpē (sprieduma 16.punkts), uz kā pamata atzina, ka pastāv tiesiskais pamats morālā kaitējuma atlīdzinājumam.

[9.6] Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 9.pants noteic, ka morālais kaitējums šā likuma izpratnē ir fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums.

Izlemjot jautājumu par morālā kaitējuma atlīdzināšanu, lai noteiktu tiesības uz atlīdzinājumu, jākonstatē objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošām kaitējumu radošām sekām. Proti, jākonstatē, ka minētā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šīs sekas. Savukārt morālā kaitējuma atlīdzināšanas gadījumā morālais kaitējums nosakāms atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus (skat., Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta spriedumu lietā Nr.SKA-8/2006 17.3.punktu).

Vadoties no minētā, Ieslodzījuma vietu pārvalde uzskata, ka Spriedumā nav vērtēta cēloņsakarība starp Ieslodzījuma vietu pārvaldes rīcību un pieteicējam nodarīto morālo kaitējumu.

[9.7] *S.D.* iesniedza pieteikumu par Ieslodzījuma vietu pārvaldes administratīvā akta (2006.gada 21.aprīļa lēmuma Nr.1/10-D/1478/1609) spēkā esamību, administratīvā akta (2007.gada 9.jūlija lēmuma Nr.1/5-D/2900) atcelšanu un morālā kaitējuma atlīdzību.

Saskaņā ar APL 249.pantu, „tiesa taisa spriedumu par pieteicēja norādīto pieteikuma priekšmetu, nepārsniedzot prasījuma robežas." Spriedumā tiesa pēc pašas iniciatīvas, interpretējot pieteicēja prasījumu, acīmredzami pārsniedza prasījuma robežas. *S.D.* neiesniedza pieteikumu par faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku, ko tiesa sprieduma motīvu daļā ir nepamatoti atzinusi un uz kā balstīja atziņu par pienākumu Ieslodzījuma vietu pārvaldei atlīdzināt morālo kaitējumu pieteicējam.

Tātad, tiesa, taisot spriedumu, atzina Ieslodzījuma vietu pārvaldes rīcību par prettiesisku un nosprieda uzlikt par pienākumu Ieslodzījuma vietu pārvaldei izdot labvēlīgu administratīvo aktu. Ieslodzījuma vietu pārvalde uzskata, ka šāds spriedums neatbilst APL 249.pantā un 251.panta sestajā daļā noteiktajām prasībām.

[9.8] Ņemot vērā minēto, tiesa, taisot spriedumu, nav ievērojusi Administratīvā procesa likuma 107.panta ceturtajā daļā, 249.pantā un 251.panta sestajā daļā noteiktās prasības, kā arī nepareizi interpretējusi Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma tiesību normas un līdz ar to nonākusi pie kļūdaina secinājuma, ka Ieslodzījuma vietu pārvaldei ir jāizdot pieteicējam labvēlīgs administratīvais akts par morālā kaitējuma Ls 100 apmērā atlīdzināšanu.

[10] Tiesai iesniegtajos iebildumos par Ieslodzījuma vietu pārvaldes apelācijas sūdzību *S.D.* norāda turpmāk minētos argumentus.

[10.1] Nepatiess ir Ieslodzījuma vietu pārvaldes apgalvojums, ka Daugavpils cietuma administrācija, pieņemot pieteicēju 2005.gada 18.oktobrī, un noturot 18 diennaktis, nodrošināja pieteicējam soda izciešanas režīma pakāpi atbilstoši noteiktajai slēgtā cietuma soda izciešanas režīma vidējai pakāpei, jo visu laiku ir turējusi kameru Nr.208 ar notiesātajiem ar zemāko pakāpi.

[10.2] Daugavpils cietumā nav paredzēts režīms trijās soda izciešanas pakāpēs, ko arī apliecināja nosūtītais ziņojums 20.oktobrī Ieslodzījuma vietu pārvaldei no Daugavpils cietuma. Daugavpils cietumā eksistē tikai slēgta cietuma zemākās pakāpes režīms. Ārpus kameras atrodas tikai tie notiesātie, kuri strādā cietumā. Un šai sakarā viņus tur atsevišķi no pārējiem notiesātajiem.

[11] Tiesas sēdē atbildētāja pārstāvis apelācijas sūdzību uzturēja, pamatojoties uz tajā norādītajiem argumentiem.

Atbildētāja pārstāvis apelācijas sūdzību neatzina un pieteikumu pārsūdzētajā daļā uzturēja, uz tajā un rakstveida paskaidrojumos norādītajiem motīviem.

Motīvu daļa

[12] Pārbaudījusi lietas materiālus un noklausījusies administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība ir nepamatota un pieteikums ir daļēji apmierināms.

[13] Administratīvā procesa likuma 302.panta pirmajā daļā noteikts, ka apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās.

Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka atbildētājs pārsūdz pirmās instances tiesas spriedumu daļā par Lēmuma atcelšanu daļā par pieteikuma apmierināšanu daļā par morālā kaitējuma atlīdzināšanu. Ar pirmās instances tiesas spriedumu ir apmierināts pieteicēja prasījums par morālā kaitējuma, kas nodarīts ar to, ka atbildētājs nosūtījis pieteicēju turpmākai soda izciešanai uz Daugavpils cietumu, atlīdzināšanu.

Administratīvā apgabaltiesa uzskata, ka konkrētajā gadījumā pārsūdzēto lietas apjomu nosaka nevis apmērs, kādā pirmās instances tiesa ir apmierinājusi pieteicēja prasījumu, bet apjoma jēdziens ir attiecināms uz visu pieteicēja prasījumu, kas tika daļēji apmierināts. Tādējādi apelācijas instances tiesa izskata lietu daļā par pieteicēja prasījumu par morālā kaitējuma, kas nodarīts ar to, ka atbildētājs pārvedis pieteicēju turpmākai soda izciešanai uz Daugavpils cietumu, atlīdzināšanu.

[14] Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Atlīdzināšanas likums) 9.pants paredz, ka morālais kaitējums šā likuma izpratnē ir fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums.

Tā kā ar pirmās instances tiesas spriedumu atzīts, ka atbildētāja faktiskā rīcība, pārvedot pieteicēju uz Daugavpils cietumu soda izciešanai slēgta tipa cietuma zemākajā režīma pakāpē, ir bijusi prettiesiska, jo tai nav bijis nekāda tiesiska pamatojuma. No minētā Administratīvā apgabaltiesa secina, ka ar tiesas spriedumu ir atzīts, ka ir noticis pieteicēja tiesību prettiesisks aizskārums.

Eiropas cilvēktiesību tiesa (turpmāk arī – ECT), izskatot sūdzības par personas (ieslodzītā) pakļaušanu nepiemērotiem sadzīves apstākļiem, savā judikatūrā atzinusi, ka šāda rīcība no ieslodzījuma vietu administrācijas puses var radīt Eiropas cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 3.panta, kas nosaka, ka nevienu cilvēku nedrīkst spīdzināt vai cietsirdīgi vai pazemojoši ar viņu apieties vai sodīt, pārkāpumu.

Tādējādi tiesai ir jānosaka, vai pieteicēja pārvešana uz Daugavpils cietumu soda izciešanai slēgta tipa cietuma zemākajā režīma pakāpē, ir būtisks pieteicēja cilvēktiesību aizskārums un Konvencijas 3.panta pārkāpums.

[15] Sodu kodeksa (redakcijā, kas bija spēkā laikā no 2004.gada 11.novembra līdz 2006.gada 1.janvārim) 50.^{3}panta pirmā daļa paredz, ka notiesātie slēgtajos un daļēji slēgtajos cietumos sodu izcieš trijās režīma pakāpēs – zemākajā, vidējā un augstākajā.

Atbilstoši kodeksa 50.^{4}pantam notiesātie uzsāk soda izciešanu režīma zemākajā pakāpē. Iestājoties noteiktiem kodeksā minētiem nosacījumiem, notiesāto ar brīvības atņemšanas iestādes administratīvās komisijas lēmumu var pārvietot no soda izciešanas režīma zemākās pakāpes uz soda izciešanas režīma vidējo pakāpi un tad ar brīvības atņemšanas iestādes administratīvās komisijas lēmumu var pārvietot uz soda izciešanas režīma augstāko pakāpi.

Ņemot vērā, ka pirmās instances tiesas spriedums daļēji ir stājies spēkā, Administratīvā apgabaltiesa secina, ka lietā ir pierādīts, ka pieteicējs prettiesiski tika pārvests uz Daugavpils cietumu un no vidējā režīma pakāpes pārvietots uz zemāko režīma pakāpi, tādējādi tika pasliktināti pieteicēja soda izciešanas apstākļi.

[16] Pieteicējs apelācijas instances tiesas sēdē paskaidroja, ka viņa tiesības aizskartas tādējādi, ka Daugavpils cietumā viņš atradās zemākās pakāpes režīmā 18 dienas, kuru laikā:

[16.1] viņš varēja uzturēties ārpus kamera tikai 1 stundu dienā;

[16.2] bija pastāvīga suņu riešana, kuri lēca virsū notiesātajiem;

[16.3] viņam bija liegtas tiesības personīgi apmeklēt veikalu, jo Daugavpils cietumā bija jāizdara pasūtījums un jāiesniedz uzraugam. Tā kā pieteicēja kontā esošie līdzekļi nebija savlaicīgi pārskaitīti uz kontu Daugavpils cietumā, viņš nav varējis izdarīt pasūtījumu veikalā;

[16.4] pieteicējam nebija iespējas apmeklēt baznīcu – cietuma kapelu;

[16.5] pieteicējam bijušas problēmas ar veselību. Lai nokļūtu pie ārsta, nedēļu iepriekš bija jāpierakstās. Pieteicējam nebija nodrošināta cieta gulta, kas atbilstu viņa veselības stāvoklim;

[16.6] pieteicējam netika nodrošināta iespēja apmeklēt cietuma priekšnieku, lai sūdzētos par sadzīves problēmām, jo cietuma priekšnieks cietuma apgaitu veic vienu reizi mēnesī.

[16.7] pieteicējam bija liegta iespēja izmantot personīgo televizoru.

Daugavpils cietuma administrācija 2008.gada 7.janvāra vēstulē Nr.5/8-86 (lietas 138.lapa) atzina, ka *S.D.* Daugavpils cietumā netika nodrošinātas tiesības, kas paredzētas Sodu kodeksa 50.^{4}panta astotās daļas 5.punktā „izmantot tiesības, kuras noteiktas šā panta septītās daļas 6.punktā „no rīta celšanās laika līdz naktsmieram atrasties noteiktā iecirknī ārpus kameras" un 9.punktā „dienas kārtībā paredzētajā laikā pastāvīgi apmeklēt cietuma medicīnas daļu, veikalu, ēdnīcu un bibliotēku".

Administratīvā apgabaltiesa vērtē, vai pieteicēja norādītais tiesību aizskārums ir atzīstams par tiesību aizskārumu.

[17] Sodu kodeksa 50.^{4}panta astotā daļa paredz tiesības notiesātajiem, kuri sodu izcieš slēgtā cietuma soda izciešanas režīma vidējā pakāpē, un panta devītā daļa paredz tiesības notiesātajiem, kuri sodu izcieš slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē.

Apgabaltiesa izvērtē tās soda izciešanas režīma atšķirības, kuras pieteicēja ieskatā aizskāra pieteicēja tiesības.

[17.1] Attiecībā uz uzturēšanos ārpus kameras Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka atšķirībā no soda izciešanas režīma vidējā pakāpē, kur notiesātajam ir tiesības no rīta celšanās laika līdz naktsmieram atrasties noteiktā iecirknī ārpus kameras, zemāko režīma pakāpē notiesātajiem ir atļauts izmantot pastaigas vai piedalīties sporta spēlēs svaigā gaisā ne mazāk kā vienu stundu dienā.

Arī Daugavpils cietuma administrācija ir atzinusi, ka pieteicējam nebija nodrošinātas tiesības no rīta celšanās laika līdz naktsmieram atrasties noteiktā iecirknī ārpus kameras.

Ņemot vērā minēto, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka ir noticis tāds pieteicēja tiesību aizskārumu, kas būtu vērtējams saistībā ar pieteicēja prasījumu par morālā kaitējuma atlīdzinājumu.

[17.2] Attiecībā uz pieteicēja norādīto liegumu viņam personīgi apmeklēt veikalu un apmeklēt ārstu Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka

notiesātajam zemākajā režīma pakāpē ir tiesības atbilstoši Sodu likuma 50.[4]panta devītās daļas 3.punktam iepirkties cietuma veikalā ar cietuma darbinieku starpniecību un nav tiesību patstāvīgi doties uz medicīnas daļu.

Savukārt Sodu kodeksa 50.[4]panta desmitā daļa paredz, ka šajā pantā minētās tiesības patstāvīgi apmeklēt, citstarp, cietuma medicīnas daļu un veikalu neattiecas uz notiesātajiem ar brīvības atņemšanu uz visu mūžu (mūža ieslodzījums) un personām, kurām nāves sods aizstāts ar brīvības atņemšanu.

No lietas materiāliem pievienotā raksturojuma (lietas 37. un 38. lapa) apgabaltiesa secina, ka pieteicējam nāves sods aizstāts ar brīvības atņemšanu uz 15.gadiem, un tas nozīmē, ka uz pieteicēju attiecināma Sodu kodeksa 50.[4]panta desmitā daļa.

Tādējādi, kaut arī Daugavpils cietuma administrācija ir atzinusi, ka pieteicējam nebija nodrošinātas tiesības dienas kārtībā paredzētajā laikā pastāvīgi apmeklēt cietuma medicīnas daļu, veikalu, ēdnīcu un bibliotēku, Administratīvā apgabaltiesa nekonstatē pieteicēja tiesību aizskārumu, jo atbilstoši Sodu kodeksam likums šādas tiesības pieteicējam nepiešķir arī vidējā režīma pakāpē.

[17.3] Administratīvās apgabaltiesas ieskatā ierobežojumi, kas pieteicējam radās saistībā ar naudas līdzekļu ieskaitīšanu kontā un kas varēja rasties saistībā ar to, ka zemākajā režīma pakāpē notiesātais veikalā drīkst tērēt nedaudz mazāku līdzekļu apjomu, pēc savas būtības un ņemot vērā pieteicēja neilgo uzturēšanās laiku soda izciešanas režīmā zemākajā pakāpē, nevarēja radīt būtisku pieteicēja tiesību aizskārumu un attiecīgi tiesības prasīt morālā kaitējuma atlīdzinājumu.

[17.4] Administratīvā apgabaltiesa nepārbauda pieteicēja norādītos faktus attiecībā uz liegumu tikties ar cietuma priekšnieku, attiecībā ar suņu klātbūtni pastaigu laikā, attiecībā uz televizora lietošanu un attiecībā uz novēlotu naudas ieskaitīšanu kontā, jo šie iespējamie tiesību aizskārumi, pēc savas būtības un ņemot vērā pieteicēja neilgo uzturēšanās laiku soda izciešanas režīmā zemākajā pakāpē, nevarēja radīt būtisku pieteicēja tiesību aizskārumu un attiecīgi tiesības prasīt morālā kaitējuma atlīdzinājumu.

[17.5] Attiecībā uz liegumu apmeklēt cietuma kapelu un attiecībā uz pieteicēja veselības stāvoklim neatbilstošu guļasvietu Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka pieteicējs nav iesniedzis pierādījumus un nav norādījis uz šādu pierādījumu esamību, kas apliecina, ka pieteicējs ir lūdzis nodrošināt cietuma kapelas apmeklējumu un viņam tas ir liegts, vai sūdzējies par viņa veselības stāvoklim neatbilstošu guļasvietu un viņam atteikts ārsta apmeklējums.

Pamatojoties uz minēto, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka par pieteicēja tiesību aizskārumu ir atzīstams apstāklis, ka pieteicējam Daugavpils cietumā netika nodrošinātas tiesības no rīta celšanās laika līdz naktsmieram atrasties noteiktā iecirknī ārpus kameras.

[18] ECT 2004.gada 2.decembra spriedumā lietā *Farbtuhs pret Latviju* cita starpā norādīja, ka [49.-51.punkts]: Konvencijas 3.pants nostiprina vienu no demokrātisko sabiedrību visbūtiskākajām pamatvērtībām. Tas kategoriski aizliedz spīdzināšanu un necilvēcīgu vai pazemojošu apiešanos vai sodīšanu, neatkarīgi no upura darbībām (...). Saskaņā ar tiesas pastāvīgu judikatūru darbībai ir jāsasniedz minimālais smagums, lai uz to varētu attiecināt 3.pantu. Šī minimuma noteikšana ir būtībā relatīva; tā ir atkarīga no visu lietas apstākļu kopuma, no šīs apiešanās rakstura un konteksta, izpildīšanas veida, ilguma, tās fiziskajām un mentālajām sekām, kā arī dažreiz no upura dzimuma, vecuma un veselības stāvokļa. Lai sods vai ar to saistītā apiešanās būtu „necilvēcīgs" vai „pazemojošs", ciešanām vai pazemojumam jebkurā gadījumā jāpārsniedz tie, kas neizbēgami piemīt noteiktās apiešanās vai likumīgā soda veidam. Jautājums par to, vai apiešanās mērķis ir bijis pazemot vai noniecināt upuri, ir vēl viens faktors, kas ir jāņem vērā. Attiecībā jo īpaši uz personām, kam atņemta brīvība, 3.pants uzliek valstij pozitīvu pienākumu nodrošināt, lai visi ieslodzītie tiktu turēti apstākļos, kas ir savienojami ar cilvēka cieņu, lai pasākuma izpildes veids nepakļautu attiecīgo personu tādas intensitātes grūtībām vai pārbaudījumam, kas pārsniedz neizbēgamo ieslodzījumam piemītošo ciešanu līmeni un lai, ņemot vērā ieslodzījuma praktiskās prasības, ieslodzītā veselība un labklājība tiktu adekvāti nodrošinātas.

ECT 2003.gada 29.aprīļa spriedumos lietās Dankevich v. Ukraine (pieteikums nr.40679/98) un Poltoratkiy v. Ukraine (pieteikums nr.38812/97) konstatēja Konvencijas 3.panta pārkāpumu, kas tika konstatēts, izvērtējot ieslodzījuma apstākļus personām, kuras notiesātas ar mūža ieslodzījumu, kas piemērots aizstājot nāves spriedumu. Cilvēktiesību konvencijas 3.panta pārkāpumu tiesa konstatēja izvērtējot ieslodzījuma apstākļus kopumā (kameras platība, apgaismojums, apkure, aprīkojums, dienas režīms (pastaigu ilgums, tikšanās, korespondences saņemšana). ECT īpaši analizēja arī ieslodzījuma vietas praksi attiecībā uz ikdienas pastaigām, korespondenci un tikšanos ar radiniekiem. Izvērtējot apstākļus kopumā, tiesa neatrada pierādījumus, ka pastāvēja nodoms pazemot personu, tomēr tā trūkums nepieļauj izslēgt iespējamo 3.panta pārkāpumu, un ieslodzījuma apstākļi bija tādi, kas radīja personai nozīmīgas garīgās ciešanas un cilvēka cieņas pazemojumu (sprieduma lietā Poltoratkiy v. Ukraine 136., 146.punkts).

2001.gada 24.oktobra spriedumā lietā *Valasinas v. Lithuania,* Eiropas cilvēktiesību tiesa, izvērtējot ieslodzījuma apstākļus dažādos cietuma režīmos (izdarot salīdzinājumu), konstatēja, ka ieslodzījuma apstākļi normāla režīma ieslodzījumā (lai arī nebija pilnībā apmierinoši) nesasniedza tādu bardzības pakāpi, kas rada Konvencijas 3.panta pārkāpumu (111.punkts). Tādējādi, var secināt, ka, lai konstatētu iespējamo ieslodzītā cilvēktiesību pārkāpumu, tiesai jākonstatē ieslodzījuma režīma neatbilstība (nepiemērotība) lielākā apmērā.

Administratīvā apgabaltiesa uzskata, ka, tā kā pieteicējs tika turēts ieslodzījumā soda izciešanas režīma pakāpē, kas neatbilda pieteicējam faktiski noteiktajai, un tādējādi pieteicējam netika nodrošinātas tiesības dienas laikā ilgstoši uzturēties ārpus kameras, pieteicējam nodarītais tiesību aizskārums sniedzas pāri tam, kas neizbēgami saistīts ar ciešanām vai pazemojumu, ko rada viņam piespriestais sods, tādējādi pieteicēja tiesību aizskārums ir atzīstams par būtisku.

[19] Atlīdzināšanas likuma 14.panta pirmajā daļā noteikts, ka morālo kaitējumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā rīcību un līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus.

Kā izriet no morālā kaitējuma definīcijas, morālais kaitējums ir personas ciešanas un attiecīgi tās nemaz nav pierādāmas. Tādēļ, lai konstatētu personas morālās ciešanas pietiek ar personas apgalvojumiem un paskaidrojumiem.

No Administratīvās apgabaltiesas tiesas sēdē pieteicēja sniegtajiem paskaidrojumiem izriet, ka pieteicējam morālais kaitējums nodarīts tādējādi, ka viņš, atrodoties Daugavpils cietumā, 18 dienas varēja uzturēties ārpus kameras tikai 1 stundu dienā un ka psiholoģiski grūti ir visu dienu uzturēties ar svešiem cilvēkiem vienā kamerā.

[20] Atlīdzināšanas likuma 6.panta pirmā daļa paredz, ka tiesības uz zaudējuma atlīdzinājumu rodas, ja starp iestādes prettiesisko rīcību un cietušajam nodarīto zaudējumu pastāv tieša cēloņsakarība – objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošām zaudējumu nodarošām sekām, proti, minētā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šīs sekas.

No šajā spriedumā konstatētā Administratīvā apgabaltiesa secina, ka pieteicēja ciešanas nepārprotami radīja iestādes prettiesiskā rīcība, pārvedot pieteicēju uz viņam noteiktajam soda izciešanas režīmam neatbilstošu režīma pakāpi.

Bez tam apgabaltiesa ņem vērā apstākli, ka uz pieteicēja pārvietošanas brīdi gan Pārlielupes cietuma administrācijai, gan pieteicējam bija zināms Jelgavas tiesas 2005.gada 2.septembra lēmums par Pārlielupes cietuma administratīvās komisijas 2005.gada 27.jūlija lēmuma atcelšanu. Tiesas lēmums stājās spēka 2005.gada 12.septembrī, bet norīkojums par pieteicēja pārvešanu turpmākai soda izciešanai uz Daugavpils cietumu Ieslodzījumu vietu pārvalde izdeva 2005.gada 6.septembrī, bet faktiski pieteicējs Daugavpils cietumā nonācis 2005.gada 18.oktobrī.

No minētā secināms, ka Pārlielupes cietuma administratīvās komisijas 2005.gada 27.jūlija lēmuma izpilde faktiski notika pēc tā atcelšanas un ka

pieteicējam bija zināms un atbildētājam bija jābūt zināmam, ka pieteicēja pārvešana uz Daugavpils cietumu ir notikusi prettiesiski.

Tiesa izvērtē pieteicēja tiesību aizskāruma sekas un tai nav pienākums noteikt atbildīgo institūcija, kuras darbības dēļ ir radīts konkrētais tiesību aizskārums. Administratīvās apgabaltiesas ieskatā, situācija, kad atbildētājs nespēj nodrošināt pienācīgu informācijas apriti padoto iestāžu sistēmā, nav atzīstams par atbildētāja rīcību attaisnojošu apstākli.

[21] Atlīdzināšanas likuma 10.panta pirmā daļa paredz, ka cietušais nav tiesīgs pilnīgi vai daļēji saņemt zaudējuma atlīdzinājumu, ja viņš nav, izmantojot savas zināšanas, spējas un praktiskās iespējas, darījis visu iespējamo, lai zaudējumu novērstu vai samazinātu.

Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka pieteicējs ir sūdzējies atbildētājam par iespējamo prettiesisko rīcību, bet viņam nepastāvēja iespēja ietekmēt atbildētāja pieņemto lēmumu un ar savu rīcību kaut kādā veidā mainīt lietas apstākļus. Apgabaltiesa uzskata, ka pieteicējs ir skaidri izteicis iebildumus attiecībā uz viņa pārvešanu, t.i., viņš ir aktīvi rīkojies, mēģinot novērst savu tiesību aizskārumu.

[22] Saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 14.panta pirmo daļu morālo kaitējumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā rīcību un līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus.

Iepazinusies ECT praksi atlīdzinājuma noteikšanas gadījumos, Administratīvā apgabaltiesa secina, ka ECT, nosakot atlīdzinājuma apmēru, parasti ņem vērā, vai pārkāpums ir saistīts ar cietušā personas ilgstošu atrašanos prettiesiskajā stāvoklī, kā arī taisnīguma apsvērumus. Arī ECT 2004.gada 2.decembra spriedumā lietā *Farbtuhs pret Latviju* vērtē notiesātā ilgstošo atrašanos ieslodzījuma laikā apstākļos, kas bija viņa veselības stāvoklim nepiemēroti. ECT 2003.gada 29.aprīļa spriedumā lietā Dankevich v. Ukraine, nosakot atlīdzinājuma apmēru, ņemts vērā tiesību aizskāruma ilgstošais raksturs.

Izvērtējot lietas apstākļus, Administratīvā apgabaltiesa uzskata, ka pienākums 18 dienas pavadīt ieslēgtam kamerā pieteicējam ir radījis smagu morālo kaitējumu, ko pastiprina apstāklis, ka pieteicējs zināja, ka atbildētāja rīcība ir prettiesiska. Ņemot vērā minēto, Administratīvā apgabaltiesa uzskata, ka ir pamats pieteicēja prasījumu par morālā kaitējuma atlīdzināšanu apmierināt daļā, atlīdzinot pieteicējam morālo kaitējumu 300 latu apmērā.

[23] Attiecībā uz apelācijas sūdzībā norādīto, ka pirmās instances tiesa ir pārkāpusi prasījuma robežas, Administratīvā apgabaltiesa norāda, ka atbildētājs ir pieteikumu pārsūdzējis daļā par morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

Līdz ar to Administratīvā apgabaltiesa neskata jautājumu, kāds sākotnēji ir bijis pieteicējs prasījums attiecībā uz atbildētājas pieņemtajiem lēmumiem.

[24] Administratīvā apgabaltiesa uzskata, ka pirmās instances tiesa pamatā izdarījusi apelācijas instances tiesas spriedumā norādītiem analogiem secinājumiem. Līdz ar to pirmās instances spriedums daļā par pieteicējam noteikto morālā kaitējuma atlīdzināšanu ir tiesisks un pamatots. Administratīvā apgabaltiesa norāda, ka saistībā ar šajā lietā izskatāmo prasījumu tiek koriģēta pirmās instances sprieduma rezolutīvā daļa un ar pirmās instances spriedumu tiek noraidīts pieteicēja prasījums par morālā kaitējuma atlīdzināšanu 5000 latu apmērā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

S.D. pieteikumu apmierināt daļā.

Uzlikt pienākumu Latvijas Republikai atlīdzināt *S.D.* morālo kaitējumu 300 latu apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja U.Mihailova

Tiesneši V.Endzelis

S.Kanenberga